

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Drs R. H. Bremmer, Zwolle; Ds J. van Bruggen, Assen; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; P. Groen, Rotterdam; Prof. B. Holwerda, Kampen; K. v. Hulzen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Ds J. Meester, Haarlemmermeer; Mr J. Meulink, Enschede; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds H. J. Schilder, Utrecht; Ds J. Smelik, Groningen; Dr H. Smilde, Groningen; Ds J. P. v. d. Stoel, Batavia; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visée, Kampen; Ds C. Vonk, Schiedam; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen
Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes

Postrekening Nummer 406040 ten name van BUREAU „DE REFORMATIE“ — GOES
Telefoon 2424

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling
Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar
Advertenties: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent

INHOUD. Hoofdartikel: Het Apostolaat, 7. — Uit de Schrift: De nieuwe Assemblée (Lucas 6:13). — Kerkelijk leven: Replik van dr F. L. Bos, I; De vlucht in „de zondigheid“; Kan dat?; De eene, eenvoudige taak; Rapport Samenspreking. — Op en om 't kerkplein: Advertenties.

— Opvoeding en Onderwijs: In den neergang, I. — Gedicht. — Pol. en Soc. leven: De crisis van het gezag in het bedrijfsleven, 8; Telegram tot steun van de Regeering. — Pop. Wetensch. Schetsen: Wáár de erfenis wordt uitgedeeld, 2. — Groninger Brieven. — Kerknieuws.

leden der gebonden Gereformeerde Kerken, gelijk trouwens de geschiedenis bewezen heeft. Vanuit het begrip „pluriformiteit der kerk“ komt ook op het dweepen (en knoeien) met de „oecumene“, waarin men als volkomen rechthebbende deelgenoot opneemt dezelfde kerk, die men eerst als „valsche kerk“ verworpen heeft.

HET APOSTOLAAT (VII)

HOOFDARTIKEL

Het diep-ingrijpend verschil tusschen de gereformeerde belijdenis inzake de kerk en Karl Barth's opvatting blijkt aanstonds voor ieder, die antwoord 54 van den Catechismus en Art. 27 der Ned. Geloofsbelijdenis legt naast Barth's uitspraak: „de kerk is de vergadering van hen, die door het uitwendige woord, door het gebruik van de Sacramenten en van de kerkelijke tucht tot één uitwendig lichaam en tot een gemeenschap samengroeien.“⁴⁰⁾

„Kerk“ is volgens Barth, naar de afleiding van dat woord, dat met circa en circulus (kring, cirkel-omtrek) samenhangt, niet meer dan een bepaalde en bestemde ruimte; eenerzijds: de in een bepaalde ruimte tot stand gekomen vergadering, anderzijds: de ruimte, waarin het tot een bepaalde vergadering gekomen is en altijd weer komen moet.⁴¹⁾ Nu moet de kerk wel den waterloop hoeden, waardoor mogelijk de heilige stroom gaat ruischen, als Gods ure daár is.⁴²⁾ Maar ze mag geen oogenblik vergeten, dat ze niet meer is dan „Hohlraum“, leege ruimte, leemte — het negatief der openbaring. Want alleen daár is de kerk, waar de noó is, waar de crisis wordt gekend. Het Evangelie is de opheffing der kerk, gelijk de kerk de opheffing van het Evangelie is. Hier gaapt de afgrond als nergens elders. Hier breekt de ziekte van den mensch tegenover God uit. „Kerk is de plaats, waar men van God allerlei weet en heeft en dienovereenkomstig ook niet weet en niet heeft, waar Hij uit het onbekende begin en einde op de eene of andere manier in het bekende midden gerukt schijnt, waar men niet meer elk oogenblik aan sterven moet denken om wijs te worden, maar waar men geloof, liefde en hoop zeer direct heeft, Gods kind zeer direct is, op Gods Rijk zeer direct wacht, ook er naar toe werkt, als zouden dat allemaal dingen zijn, die men zijn, die men hebben, verwachten en door werken bereiken kan.“⁴³⁾ De kerk is tegelijk en Jakobkerk en Ezaukerk. De Jakobkerk is de onzichtbare kerk, die ligt in de sfeer van het eeuwige en onhistorische, het thema dat de Ezaukerk nooit bereiken kan. De Ezaukerk is de zichtbare kerk der zonde. Jakob liefgehad, Ezau gehaat — dat is het geheim van de eeuwige dubbele praedestinatie. Het geheim van den mensch, niet van dezen en genen mensch. De praedestinatie scheidt niet tusschen dezen en genen mensch, maar ze is hun diepste gemeenschap. Tegenover de praedestinatie staan alle menschen op één lijn. Tegenover de praedestinatie is Jakob in elk oogenblik van den tijd ook Ezau, is Ezau in het eeuwige oogenblik der openbaring ook Jakob. Jakob is de onwaarneembare Ezau; Ezau is de waarneembare Jacob. De reformatoische opvatting van de praedestinatie, zegt Barth, is dus mythevorming, ook in dit opzicht, dat ze de verkiezing en verwerping op de psychologische eenheid van het individu, op

quantiteiten van „verkorenen“ en „verworpenen“ betrokken heeft.⁴⁴⁾ Niet de volle, levende mensch-in-den-tijd is dus door God verkoren, niet die concrete, zichtbare persoon; er is ook geen sprake van een vast getal verkorenen en een vast getal verworpenen. De Vijf Artikelen tegen de Remonstranten worden hier kort en goed doorgestreept.

Er is, zegt Barth, geen decretum absolutum (absoluut besluit Gods over verkiezing en verwerping). De goddelijke praedestinatie is de verkiezing van Jezus Christus. Hij is de verkiezende God en tevens de verkoren mensch. DE. In Hem verkoren zijn, beteekent niet: in gemeenschap met Hem, maar: in Zijn persoon.⁴⁵⁾ God moet en wil den mensch „an sich“ (zooals hij, ongeacht hoe men hem beschouwt, in zijn eigen-zijn bestaat), den mensch als zoodanig verwerpen. En Hij doet dat. Hij doet het echter in den persoon van den verkoren mensch Jezus. In Hem heeft God immers den mensch „an sich“ en als zoodanig lief.⁴⁶⁾

Wat blijft bij deze beschouwingen van Barth over van het gereformeerde belijden inzake de kerk? Is hier niet een Umdeutung (andere betekenis aan iets geven), en zelfs een Umwertung (waarde-verandering) der Schriftuurlijke gegevens aangaande kerk en praedestinatie, waarbij de door het Woord gehandhaafde tegenstellingen relatief en vlak gemaakt worden?

In dezen gedachtengang kan het niet verwonderen, dat Barth waarschuwt tegen het verlaten van de kerk, waarin men gedoopt is. „Zoolang Christus ons niet anders geroepen heeft, huldigen wij Hem slechts, indien we onze eigen kerk huldigen.“⁴⁷⁾ Wie zijn kerk verlaat, doet niet meer wat hij krachtens Goddelijk bevel doen moet: luisteren naar het gepredikte bijbelwoord. Daarop hebben we ons in te stellen, en niet op het raadplegen van eigen overtuigingen.⁴⁸⁾ Rome heeft door de onfeilbaarheidsverklaring van den paus, haar leer van de rechtvaardigmaking en van het Avondmaal zeker schrikkelijk misgetast. Men bedenke echter: Gods wegen zijn niet onze wegen. En de valsche kerk is een oer mogelijkheden van de pluriformiteit der kerk. Ook in de Roomsche kerk wordt de oop toebediend en wordt de bijbel uitgelegd, beschamend ernstig en zelfs ijverig op menige plaats. Voor zoover van kracht is, dat ook daar het evangelie zuiver wordt gepredikt en de sacramenten op de rechte wijze worden bediend, kunnen en moeten we stellig ook de kerk in de valsche kerk gelooven.⁴⁹⁾

Niet zonder grond mogen we aannemen, dat tal van ambtsdragers en leden der Ned. Herv. Kerk zich van harte bij deze beschouwing van Barth, waaraan het „blijft in de kerk“ ten grondslag ligt, zullen aansluiten. En eveneens zijn we van oordeel, dat in dezelfde lijn ligt het gevoelen van vele voorgangers en

Ten aanzien van het gezag der kerkelijke belijdenissen zegt Barth, dat dit gezag niet anders dan feilbaar, voorloopig en contingent (het zou ook anders kunnen, dus: toevallig) is, evenals het gezag van het kerkelijk dogma. Barth onderscheidt de dogma's van het dogma. Het dogma steekt onbereikbaar hoog boven de dogma's uit. Het dogma is de overeenstemming van de kerkelijke verkondiging met de openbaring, waarvan in de Heilige Schrift getuigenis wordt gegeven. Dit „dogma“ heeft niet een bepaald leer-inhoud, het is alleen maar een verhouding, een overeenstemming, n.l. met de openbaring zelve. En zulk een overeenstemming is op aarde nooit te verkrijgen. „Het“ dogma is alleen door God direct te kennen. De resultaten van de dogmatiek, ook als ze den vorm van de meest positieve uitspraken hebben, zijn zelve niet meer dan vragen. Als het vragen zou ophouden, zou de dogmatiek aan 't eind en het Rijk Gods aangebroken zijn.⁵⁰⁾

Zeker moet men aan leersuitspraken en belijdenissen waarde toekennen. In haar belijdenissen spreekt de kerk met diepen ernst, respectabel, niet zonder dat God Zijnerzijds daarin werkzaam is. Men heeft op de kerkelijke belijdenissen acht te geven, men heeft zich daaraan te oriënteeren, men moet ze aannemen. Dit moment van de concrete autoriteit der kerk kan slechts dan worden geignoreerd, indien men den tijd, die er ligt tusschen het profetisch en apostolisch getuigenis als leeg, inplaats van juist door dit getuigenis gevuld, zou opvatten. Geloof in de realiteit van den Heiligen Geest in het heden kan onmogelijk samengaan met principieele of praktische loochening van Zijn realiteit in het verleden, maar dan ook niet met onopmerkzaamheid tegenover de documenten, waarin dat verleden zijn op het getuigenis des Geestes gegrond geloof en zijn gehoorzaamheid plechtig uitgesproken heeft.⁵¹⁾

Elke kerkelijke confessie kan slechts als een etappe op een weg begrepen en verstaan worden, die als zoodanig door een verdere etappe in de gestalte van een veranderde belijdenis gerelativeerd en overtroffen kan worden. Het respect voor haar autoriteit moet zich dus noodzakelijk verbinden met de bereidheid, een zoodanige mogelijke verandering tegemoet te zien.⁵²⁾

In de geloofsbelijdenis spreekt de kerk uit, wat zij naar haar geloof als het oordeel der Heilige Schrift inzake de twijfelachtig geworden kerkelijke verkondiging meende te vernemen.⁵³⁾ Meende. Immers de uitspraken der kerk, ook haar geloofsbelijdenissen, hebben voortdurend de correctie van de exegese noodig. De „theologische exegese“ van Barth stelt aan profeten en apostelen de vraag: in hoever wordt ons hier in dezen tekst getuigenis van Gods Woord gegeven? In hoever? Theologische exegese geschiedt onder de dubbele veronderstelling, dat in den bijbel de kerk tot hier toe Gods Woord gehoord heeft — en dat de lezer of vorschere leeft in de verwachting, dat ook hij zelf hier voor zijn tijd op zijn beurt Gods Woord mocht hooren.⁵⁴⁾

Maar of hij het zal hooren, weet hij niet. Dat hangt

⁴⁰⁾ Gesammelte Vorträge II, S. 91.
⁴¹⁾ Credo 1946, S. 120.
⁴²⁾ Römerbrief 1926, S. 350.
⁴³⁾ Römerbrief, S. 316.

⁴⁴⁾ Römerbrief, S. 326—332.
⁴⁵⁾ K. Dogmatik II, 2, S. 110 ff; S. 125.
⁴⁶⁾ Idem, S. 133.
⁴⁷⁾ Die Kirche und die Kirchen 1935, S. 21.
⁴⁸⁾ Idem, S. 22 f.
⁴⁹⁾ Credo, S. 169.

⁵⁰⁾ K. Dogmatik I, 1, S. 283 f; Christl. Dogmatik 1927, S. 123 ff, Ges. Vorträge II, S. 78 ff, 307 ff.
⁵¹⁾ Christl. Dogmatik 1927, S. 377.
⁵²⁾ K. Dogmatik I, 2, S. 739.
⁵³⁾ Credo, S. 9 f.
⁵⁴⁾ Credo, S. 153.